

ее совершенствования [Текст] / Л.Садагашвили // Гори, 2011 г.

3. Бахтадзе Л. Налоговое дело / Л.Бахтадзе, Р.Какулиа, М.Чикваидзе. — Тб., 2007. — 420 с.

4. www.economist.ge.

5. www.geoeconomists.ge.

6. www.geostat.ge.

УДК 657

Садовська Ірина

к.е.н., професор, завідувач кафедри

Луцький національний технічний університет

м. Луцьк

ЕВОЛЮЦІЯ КАЛЬКУЛЯЦІЙНОЇ БУХГАЛТЕРІЇ

Анотація

Розкрито питання еволюції калькуляційної бухгалтерії. Визначено етапи розвитку калькуляції як економічної категорії і методу бухгалтерського обліку. Введено нове поняття калькуляційної політики, що уособлює інституціональне обмеження у виборі методичних прийомів обчислення собівартості.

Ключові слова: калькуляція, калькулювання, калькуляційна політика, метод бухгалтерського обліку.

Інтерес кожної науки підтверджується наявністю в її складі прийомів ключових принципів, які роблять цю науку відмінною від інших суміжних з нею наук. Пізнання історії розвитку бухгалтерського обліку дозволило сучасному економістові виділити ключові прийоми бухгалтерського обліку, відомі нам як рахунки і подвійний запис, оцінка і калькуляція, баланс і балансове узагальнення, інвентаризація. Проте жоден з прийомів не супроводжувався стількома досягненнями економічних категорій, як оцінка і калькуляція. Наприклад, як підкреслює Палій В.Ф., «...самі великі наші досягнення після 1930 р. були зв'язані з врахуванням витрат і калькуляцією собівартості готової продукції, робіт, послуг. У теорії і на практиці більш всього наших колег хвилювали питання використання в обліку витрат і калькуляції собівартості готової продукції, робіт і послуг» [1, с. 7]. Етап становлення виробничої бухгалтерії на основі процесів калькуляції був тривалим і складним. Ще задовго до появи Трактату про подвійний запис застосовувалася подвійна бухгалтерія надзвичайно високого рівня. Вже в XIV столітті рахівники систематично застосовували майже всі відомі в теперішній час методи ведення обліку, регулярно складали бухгалтерську звітність, а головне, вони уміли вирішувати найважчу для бухгалтерів задачу - обчислювати фінансовий результат і навіть диференціювати його по видах діяльності. Історія бухгалтерського обліку - це пошук розумних рішень числення вартості власного капіталу порівняно з

витраченими ресурсами, а «продуктивна сила праці вже в давнину досягала такого розвитку, що виникла різниця між витратами праці на виробництво продукту і необхідними витратами на відшкодування засобів виробництва і відновлення продуктивної сили» [1, с. 7].

Як підтверджує відомий учений В.Ф. Палій, «з появою і розвитком мануфактурного виробництва, особливо текстильного і кораблебудівного, отримали розвиток калькуляційні методи формування інформації. Британська енциклопедія повідомляє, що час зародження калькуляції невідомий, а методи калькуляції в кораблебудуванні породили позамовну, а в текстильному виробництві – попроцесну калькуляцію, які є прямими попередниками усіх сучасних методів калькуляції. Такі витoki того, що ми тепер називаємо виробничим обліком витрат і калькуляцією. Виробничий облік став складовою частиною загального бухгалтерського обліку» [2].

У практичній діяльності комерційних підприємств застосування калькуляційних розрахунків випередило потребу трактування цього економічного явища. В економічній термінології слово "калькуляція" з'явилося в другій половині XIX ст., оскільки ні тлумачний словник Даля В.І., ні енциклопедичний словник Бракагуза Ф.А. не містять визначення цього слова.

На початку XX ст. вже широко застосовуються калькуляційні розрахунки, під якими розуміється обчислення собівартості одиниці продукції або послуги. Обчислення собівартості відоме для широкого кола практиків як калькулювання. При цьому словник російської мови Ожегова С.І. пояснює процес калькулювання як обчислення вартості товару або величини витрат. В умовах відтворювального процесу калькуляція є не самоціллю, а затребуваним прийомом просування компанії до економічно виправданих цілей. Така природа облікової науки. Її більшою мірою цікавить, як кожна операція вплине на результативні показники фінансової звітності. У зв'язку з цим обґрунтований інтерес у менеджерів викликає прагнення до ухвалення управлінських рішень на основі результативних облікових показників. При цьому витрати сфери відповідальності менеджерів можуть гнучко мінятися залежно від рівня виробничої діяльності організації. Саме ця гнучкість викликала бажання, а згодом і необхідність обчислювати вартість результатів різних сфер управління.

З появою в науковому середовищі парадигми інституціоналізму, який поширився і на облікові науки, змінилися підходи до калькулювання. Фінансовий облік, орієнтований на зовнішнього користувача в особі інвестора, державного і суспільного регулятора, широко пропагує застосування так званої справедливої вартості, яка є діаметрально протилежною до методів калькулювання. Проте, такий підхід ставить під сумнів потребу в обліку взагалі. А це вибиває з-під економіки інформаційний фундамент. Тобто, однобоке прийняття лише методу оцінки за справедливою вартістю, унеможливить фактичні розрахунки, що приведе до втрати інформації про минулі події. Такі важливі функції управління як аналіз і контроль, за допомогою яких виявляють відхилення і вступає в силу регулююча функція, не будуть реалізовані. Процес управління втратить можливість передбачати ризики і приймати відповідні рішення щодо їх уникнення. Все вище наведене свідчить про важливість і гостроту питання стосовно розвитку теорії і практики калькулювання в

сучасних умовах глобальної і локальної економічних систем.

Рекомендуємо поряд з обліковою, виокремити блок калькуляційної політики. Для політики калькуляції собівартості характерним є вибір комплексу методів калькуляції собівартості, що відповідають ідентифікованим інформаційним потребам користувачів звітності, в цілях формування показників фінансового і управлінського обліку.

Методика ведення обліку обумовлена індивідуальними характеристиками фірми, її галузевими особливостями. Методика ведення бухгалтерського(фінансового) обліку обумовлена діючими законодавчими обмеженнями. Політика калькуляції собівартості, будучи інформаційною основою, як для підготовки фінансової звітності, так і для підготовки інформації для управління, впливає на рішення, що приймаються користувачами і, отже, має бути погоджена з їх цілями і потребами.

Список використаних джерел

1. Палий, В.Ф. Основы калькулирования [Текст] / В.Ф. Палий. – М. : Финансы и статистика, 1987. – 288 с.
2. Палий, В.Ф. Развитие методологии управленческого учета [Текст] / В.Ф. Палий // Бухгалтерский учет. – 2004. – № 12. – С. 52-55.

УДК 657.21

Слесар Тетяна

к.е.н., доцент

Вознюк Віталія

слухач магістратури

Національний університет біоресурсів

і природокористування України

м. Київ

ГЕНЕЗИС ОБЛІКУ АДМІНІСТРАТИВНИХ ВИТРАТ

Анотація

В статті розглянуті питання організації обліку адміністративних витрат і передумов його удосконалення та обґрунтовано необхідність їх розподілу на окремі види продукції.

***Ключові слова:** адміністративні витрати, розподіл на окремі види продукції, облік і контроль, повна собівартість, база розподілу.*

Процес виробництва супроводжується виробничими і адміністративними витратами. Невпинне зростання питомої ваги адміністративних витрат в загальному їх обсязі обумовлює необхідність пошуку оптимальної методики обліку та контролю, адаптованої до потреб управління на основі релевантної економічної інформації. Удосконалення обліку адміністративних витрат є